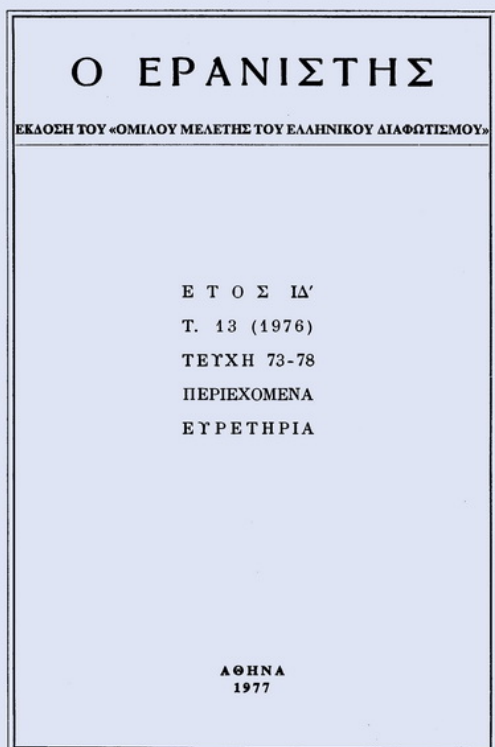

The Gleaner

Vol 13 (1976)

Ελληνικά βιβλία και χειρόγραφα σ' ένα
μοναστήρι της βόρειας Μολδαβίας

Γιάννης Καράς

doi: [10.12681/er.9137](https://doi.org/10.12681/er.9137)

Copyright © 2016, Γιάννης Καράς

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Καράς Γ. (2016). Ελληνικά βιβλία και χειρόγραφα σ' ένα μοναστήρι της βόρειας Μολδαβίας. *The Gleaner*, 13, 78–87.
<https://doi.org/10.12681/er.9137>

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ Σ' ΕΝΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ

Μιά τελευταία επίσκεψη στὰ περίφημα, μεσαιωνικῆς τέχνης, μοναστήρια τῆς Βόρειας Μολδαβίας, στὴ Ρουμανία καὶ ἡ σύντομη παραμονή μου στὸ ἱστορικὸ μοναστήρι τοῦ Νεάμτς (Neamt), μοῦ ἔδωσαν τὴ δυνατότητα νὰ γνωρίσω μεγάλης ἀξίας, γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ νέου ἑλληνισμοῦ, πνευματικὰ κειμήλια.

Μὲ τὴν ἀμέριστη βοήθεια τοῦ τότε ἡγούμενου τῆς μονῆς καὶ σήμερα ἐπίσκοπου Ὁλτένιαν, Νέστωρος Βορνιτσέσκου (Nestor Vornicescu), ἐνὸς ἀνθρώπου μὲ ἐξαιρετικὴ πνευματικὴ καλλιέργεια, ἀλλὰ καὶ τῶν μοναχῶν, μπόρεσα νὰ περιδιαβάσω τὴν ὠραία καὶ σὲ καλὴ κατάσταση διατηρημένη βιβλιοθήκη τῆς μονῆς καὶ νὰ θαυμάσω τὸν πλοῦτο της. Διαφυλάσσονται ἐκεῖ πολλὰ ἑλληνικὰ βιβλία καὶ χειρόγραφα —ἐνδειξὴ τῶν στενῶν σχέσεων τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ κέντρου¹ μὲ τὸν ἑλληνισμό. Ἐξάλλου ἡ μονὴ βρίσκεται κοντὰ στὸ Ἰάσι, τὴ ρουμανικὴ αὐτὴ πόλη ποὺ κατέχει ξεχωριστὴ θέση στὴ νεώτερη ἑλληνικὴ ἱστορία. Ἀπὸ τὸ 1639 καὶ ὥς τὸ 1820 λειτούργησε ἐκεῖ, μὲ ὀρισμένες μικρότερες εἴτε μεγαλύτερες διακοπές, ἑλληνικὸ τυπογραφεῖο² καὶ ἀπ' τὸν 15ο αἰῶνα ἔχουμε στὴ μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, στὸ Ἰάσι, σχολεῖο ὅπου, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ρουμανικὰ καὶ τὰ σλαβικά, διδάσκονταν καὶ τὰ ἑλληνικά³, ἐνῶ ἡ γνωστὴ Ἀκαδημία τοῦ Ἰασίου χρονολογεῖται ἀπ' τὸ 1844, τὴν ἐποχὴ τοῦ ἡγεμόνα Βασίλε Λούπου⁴.

Ἐνδειξὴ λοιπὸν τῆς συνέχειας τῆς ἑλληνικῆς παρουσίας, τῆς πα-

1. Γιὰ τὸ ἱστορικὸ τῆς μονῆς βλ. Norcis Cretulescu, *Istoria Monastirii Neamt*.

2. Constantin Erbiceanu, *Discurs rostit la Iasi in anul 1885*, p. 22.

3. Xenopol - Erbiceanu, *Serbarea*

scolară de la Iasi, 1885, p. 19.

4. Ariadna Camariano - Cioran, *Les Academies Princières de Bucarest et de Jassy et leurs professeurs* Thessaloniki 1974, pp. 84 - 121.

ρουσίας, τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, στή μολδαβική αὐτὴ γωνιά, ἀποτελεῖ καὶ ἡ βιβλιοθήκη τῆς μονῆς τοῦ Νεάμτς.

Στὴ μονὴ αὐτὴ διαφυλάσσονται 548 χειρόγραφα μεταξὺ τῶν ὁποίων 38 ἑλληνικά (τὰ ὑπόλοιπα 296 εἶναι σλαβικά καὶ τὰ 214 ρουμανικά). Πρόκειται γιὰ ἐκκλησιαστικά χειρόγραφα τοῦ 18 - 19 αἰῶνα, τὸν κατάλογο τῶν ὁποίων δὲν μοῦ ἐπέτρεψε ὁ χρόνος νὰ κάνω.

Ἀλλὰ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ τὰ 38 δερματόδετα χειρόγραφα, ὑπάρχουν καὶ 405 ἑλληνικά βιβλία σὲ 568 τόμους ! Πρόκειται γιὰ βιβλία κυρίως ἐκκλησιαστικά ἀλλὰ καὶ ἐγκυκλοπαιδικῆς μόρφωσης ὅπως τὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, τὸ «Σύνταγμα Φιλοσοφίας» τοῦ Κούμα, ἡ «Ἐγκυκλοπαιδεία φιλολογικὴ» τοῦ Πατούσα, λεξικά κ. ἄ. μιᾶς βιβλιοθήκης, ὁ βασικὸς κορμὸς τῆς ὁποίας θὰ πρέπει νὰ σχηματίστηκε, ἀπὸ ἓναν λόγιο κληρικὸ, στὶς ἀρχὲς τοῦ 18ου αἰῶνα, συνεχίζοντας τὴν παράδοση τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ποὺ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη εἶχαν γνωρίσει ὑψηλὸ ἐπίπεδο στὶς παρίστριες Ἡγεμονίες.

Ἀπὸ ἓναν πρῶτο, πρόχειρο κατάλογο ποὺ ἔκανε στὶς 14 Ἰουνίου 1962 ὁ μοναχὸς Μητροφάν Μπαλτούτσα συγκράτησα καὶ παραθέτω σὲ συνέχεια ὀρισμένους τίτλους τῶν βιβλίων αὐτῶν, ἐκφράζοντας τὴν εὐχὴ ὅπως στὸ μέλλον, ἓνας ἄλλος ἱστορικός, ποὺ θὰ ἔχει περισσότερο χρόνο στὴ διάθεσή του, κάνει ἓναν πλήρη κατάλογο τόσο τῶν χειρογράφων ὅσο καὶ τῶν βιβλίων στὰ ὁποῖα ἀφθονοῦν οἱ χειρόγραφες σημειώσεις κι ἐνθυμήσεις.

Θὰ ἤθελα ὥστόσο, προτοῦ παραθέσω τὸν κατάλογο αὐτό, νὰ σημειώσω πὼς δὲν εἶναι ἡ μοναδικὴ στὴν περιοχὴ αὐτὴ παρουσία τοῦ ἑλληνικοῦ βιβλίου, χειρογράφου καὶ ἐντύπου. Ἐπισκεπτόμενος τὰ γύρω μοναστήρια μπόρεσα νὰ διαπιστώσω στὴν ἱστορικὴ μονὴ τοῦ Σέκου (γνωστὴ ἀπὸ τὸ ὀλοκαύτωμα τοῦ Γεωργάκη Ὀλύμπιου) τὴν ὑπαρξὴ κι ἐκεῖ ἑλληνικῶν βιβλίων (Πατριάρχου Γερμανοῦ, «Λειτουργίαι», Βενετία 1751, Γεωργίου Κωνσταντίνου, «Ψαλτήριον», Βενετία 1759 κ. ἄ.), ἐνδειξὴ κι αὐτὰ τῆς ἴδιας ἐκεῖ ἑλληνικῆς παρουσίας. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ μοναδική. Στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας, στὸ Βουκουρέστι, ὅπως καὶ σ' ἄλλες δημόσιες βιβλιοθῆκες τῆς ρουμανικῆς πρωτεύουσας, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλες τὶς μεγάλες πόλεις (Μπρασῶβ, Σιμπίου, Ἀλμπα Ἰούλια κ. ἄ.) τῆς Ρουμανίας συναντᾷς ἑκατοντάδες ἑλληνικά βιβλία⁵

5. Γιὰ τὰ ἑλληνικά βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδη-

μίας στὸ Βουκουρέστι βλ. Λουκία Δρούλια, *Παλαιὰ ἐντυπα καὶ χειρό-*

πού ἀσφαλῶς πολλὰ λανθάνουν ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ βιβλιογραφία, ὅπως ἐπίσης κι ἐξαιρετικῆς σημασίας ἐλληνικὰ χειρόγραφα, κυρίως τοῦ 18ου αἰώνα.

Πόσο ἐπιτακτικὰ τίθεται σήμερα ἡ κατάρτιση τοῦλάχιστον ἑνὸς γενικοῦ συγκεντρωτικοῦ καταλόγου ὅλων τῶν ἐλληνικῶν βιβλίων καὶ χειρογράφων ποὺ βρίσκονται στὴ Ρουμανία, γιὰ νὰ μὴν ὑπογραμμίσουμε τὴν ἐξαιρετικὴ σημασία ποὺ θὰ εἶχε ἡ δημιουργία στὸ Βουκουρέστι μιᾶς Βιβλιοθήκης ποὺ νὰ συγκεντρώνει τὸν μεγάλο αὐτὸν πνευματικὸ πλοῦτο (ὑπάρχει ἤδη ἀμερικανικὴ καὶ γαλλικὴ βιβλιοθήκη).

Παραθέτω σὲ συνέχεια 140 ἐνδεικτικoὺς τίτλους τῶν βιβλίων τῆς πολύτιμης αὐτῆς βιβλιοθήκης. Μετὰ τὸν δικό μου αὐξοῦντα ἀριθμὸ δίνω, σὲ παρένθεση, τὸν ἀριθμὸ τῆς βιβλιοθήκης. Μετὰ τὰ σύντομα στοιχεῖα τοῦ κάθε βιβλίου σημειώνω, τὴ βιβλιογραφικὴ του παραπομπή. Χρησιμοποιοῦ τίς ἐξῆς συντομογραφίες:

L = Emile Legrand, *Bibliographie Hellenique*.

H = Φ. Ἡλιοῦ, *Προσθήκες στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία Α'*, Ἀθ. 1973.

Λ-X. Πρ. = Γεωργίου Λαδᾶ καὶ Ἀθανασίου Χατζηδήμου, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία, Συμβολὴ στὸν δέκατο ὄγδοο αἰώνα*, Ἀθ. 1964.

Λ - XI = Γεωργίου Λαδᾶ καὶ Ἀθανασίου Χατζηδήμου *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1791 - 1795*, Ἀθ. 1970.

Λ-XII = Γεωργίου Λαδᾶ καὶ Ἀθανασίου Χατζηδήμου, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τῶν ἐτῶν 1796 - 1799*, Ἀθ. 1973.

ΓΜ = Γκίνη - Μέξα, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800 - 1863*, τ. Α' - Γ'.

Ζαβ. = Γ. Ι. Ζαβίρα, *Νέα Ἑλλάς ἢ Ἑλληνικὸν θέατρον*, Ἀθῶναι 1872.

γραφα στὴ Ρουμανία, περ. «Ο Ἑρανιστής», ἔτος Γ' (1965), τεῦχος 14 σσ. 79 - 84. Γιὰ τὰ χειρόγραφα τῆς ἴδιας βιβλιοθήκης: Litzica, *Catalogul manuscriselor grecesti*, Bucuresti 1909, καὶ N. Camariano, *Catalogul manuscriselor grecesti*, vol. II Bucuresti 1940. Γιὰ τὰ ἐλληνικὰ

βιβλία τῆς πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἰαίου βλ. N. Gaidagis, *Catalogul cartilor grecesti*, vol. I (sec. XVI - XVII) - Iasi 1974, Cornelia Papacostea-Danielopolu, *Catalogul Bibliotecii de la Stinca*, περ. «Studii si cercetari de bibliologie» XIII, pp. 155 - 170.

Βιβλία τῆς μοναστηριακῆς βιβλιοθήκης τοῦ Νεάμτς (Ἐπιλογή):

- 1 (1) Ἀνθολογία ἑλληνικὴ ἀπὸ τοῦς Γαλλατικοῦς κώδικας, τ. 3, Λειψία 1819.
- 2 (2) Δημοσθένους, Ἔργα, τ. 5, Λειψία 1812, 1817, 1818.
- 3 (3) Πλάτωνος, Ἔργα, τ. 8, Λειψία 1819.
- 4 (4) Πολυβίου, Ἱστορικαὶ Μελέται, τ. 4, Λειψία 1816.
- 5 (6) Ἀριστοφάνους, Κωμωδίαί, τ. 3, Λειψία 1819.
- 6(8/9) Πλουτάρχου, Βίου Παράλληλοι, τ. 9, Λειψία.
- 7 (10) Παισανία, Περιγραφή Ἑλλάδος, τ. 3, Λειψία 1818.
- 8 (14) Εὐριπίδου, Τραγωδίαί, τ. 4, Λειψία 1823.
- 9 (16) Αἰσχύλου, Τραγωδίαί, Λειψία 1819.
- 10 (18) Λυσίου, Λόγοι, Λειψία 1818.
- 11 (26) Ἡσιόδου, Ποιήματα, Λειψία.
- 12 (28) Ὀμήρου, Ἰλιάς, Λειψία 1849.
- 13 (29) Ὀμήρου, Ὀδύσσεια, Λειψία 1848.
- 14 (30) Παλαιὰ Διαθήκη, Λονδῖνον 1827.
Καινὴ Διαθήκη, Λονδῖνον 1824. (ΓΜ. 1429).
- 15 (31) Παλαιὰ Διαθήκη, Λειψία 1757.
- 16 (32) Πολυχρονίου Δημητρίου τοῦ Θρακὸς (μετάφρ.), Ἱερὸν ἀπάνθισμα, Λειψία 1775. (L. 834).
- 17 (33) Βασιλείου Π. π. Εὐθυμίου, Ἱστορία συνοπτικὴ τῆς Ἑλλάδος, Βιέννη 1807. (ΓΜ. 472)
- 18 (35) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Νεῖλος Χρυσορροᾶς, ἦτοι Ὀμιλίου, Βενετία 1750. (L. 395)
- 19 (36) Ριχέρου, Μεγάλα συμβεβηκότα ἐκ μικρῶν αἰτιῶν προξενηθέντα, Βιέννη 1819. (ΓΜ. 1172)
- 20 (37) Στ. Κομμητᾶ, Ἐγκυκλοπαιδεῖα ἑλληνικῶν μαθημάτων, γραμματικῆς, ρητορικῆς καὶ ποιητικῆς, τ. 2, 6, 7, 10, Βιέννη 1814. (ΓΜ. 804)
- 21 (38) Δημ. Γκανῆ, Στοιχεῖα Παιδαγωγίας, Πέστη 1835. (ΓΜ. 2568)
- 22 (39) Μοσχίωνος, Περὶ τῶν γυναικείων παθῶν, Βιέννη 1793.
- 23 (41) Κ. Μ. Κούμα, Σύνταγμα Φιλοσοφίας, τ. 2, 3, 4, Βιέννη 1818 - 1820. (ΓΜ. 1097, 1199, 1280)
- 24 (42) Νεοφ. Δούκα, Ἡ κατ' ἐπιτομὴν Γραμματικὴ Τερψιθέα, Βιέννη 1812. (ΓΜ. 704)
- 25 (43) Ὀμήρου Ἰλιάς, Βιέννη 1817. (ΓΜ. 987)

- 26 (44) 'Αθ. Σταχειρίτου, *Ὁγυγία ἢ Ἀρχαιολογία*, τ. 4, Βιέννη 1815 - 1818. (ΓΜ. 881, 938, 1013)
- 27 (45) 'Αλεξ. Ρίζου - Ραγκαβῆ, *Ἐπιτομή τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας τοῦ Γόλδσμιθ*, Ἀθῆναι 1840. (ΓΜ. 3307)
- 28 (46) Ι. Κάμπη, *Ἠθικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν παιδῶν* Ἀθῆναι 1853. (ΓΜ. 10656)
- 29 (47) Γρηγορίου, *Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος Ἐπιστολή*, Κωνσταντινούπολις 1839. (ΓΜ. 3183)
- 30 (48) Κυρίλλου ἱερομονάχου, *Προσευχητάριον*, Ἰάσι 1844. (ΓΜ. 4073)
- 31 (49) Ὡδὴ τοῦ σοφωτάτου Βασιλέως Λέοντος, Ἰάσι 1846. (ΓΜ. 4489)
- 32 (50) 'Αλεξ. Στούρτζα, *Μελέται θρησκευτικαί, ἠθικαὶ καὶ ἱστορικαὶ* (μετάφρ. ἀπὸ τὰ ρουμανικὰ Κ. Σούτσου), Ἰάσι 1844. (ΓΜ. 4025)
- 33 (51) Κ.Ρ., *Συνοπτικὴ περιγραφὴ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ὑπερφυνῶς τελεσθέντων θανμάτων*, Κωνσταντινούπολις 1841. (ΓΜ. 3541)
- 34 (52) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων λόγος*, Βιέννη 1808
- 35 (54) Θεοφυλάκτου, *Ἐπιστολαί*, 1617
- 36 (55) Κυρίλλου ἐκ Λουσινίτζης, *Βιβλίον ὀνομαζόμενον Ἱερὸν Ἐγκόλπιον*, Ἰάσι 1843. (ΓΜ. 3754)
- 37 (58) Ζ.Π.Ρ., *Ἐπιστολή*, Ἀθῆναι 1835. (ΓΜ. 2490)
- 38 (59) Σοφ. Οἰκονόμου, *Περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου... διατριβή*, Ἀθῆναι 1843. (ΓΜ. 3873)
- 39 (60) Καρόλου Γολδώνη, *Ἡ πατρικὴ ἀγάπη*, Βιέννη 1818. (ΓΜ. 1054)
- 40 (61) Ἀνδρέα Μάμουκα, *Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος*, τ. 10, Ἀθῆναι 1839 - 41. (ΓΜ. 3205, 3397, 3555)
- 41 (62) Γοργίδα Λυσανίου, *Ἑλλάς, Μόσχα* 1820. (ΓΜ. 1230)
- 42 (63) Α. Μαυροκορδάτου, *Διοργανισμὸς τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας*, Ἀθῆναι 1857. (ΓΜ. 7165)
- 43 (64) Κωνσταντίνου Οἰκονόμου, *Λόγος Ἐπιτάφιος... εἰς τὸν Σύλλαν Θεοδώρητον*, Ἀθῆναι 1843. (ΓΜ. 3816)

- 44 (66) Ἀκολουθία, Ἱερομάρτυρος Μοδέστου, Ἰάσι 1851. (ΓΜ. 5349)
- 45 (69) Δωροθέου Ἱεροδιάκονος, Λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὸν Πατριάρχην Ἀθανάσιον, Σμύρνη 1845. (ΓΜ. 4174)
- 46 (70) Πατριάρχου Κυρίλλου, Σιωνίτης Ὑμνωδός, Ἱερουσαλήμ 1859 (ΓΜ. 8024)
- 47 (71) Κ. Καμμερέρου (Γ. Γενναδίου), Σύνοψις τῆς γενικῆς ἱστορίας, Ἀθῆναι 1839. (ΓΜ. 3201)
- 48 (72) Κ. Ρωσσέτου Μπίμπικα, Ἐγχειρίδιον τῆς παλαιᾶς ἑλληνικῆς ἱστορίας, Ἰάσι 1841. (ΓΜ. 3463)
- 49 (74) Αὐγούστου Λαφονταίνου, Ἀριστομένης καὶ Γοργίας, Μόσχα 1820. (ΓΜ. 1211)
- 50 (75) Ἀλεξ. Στούρτζα, Μελέται θρησκευτικαί, ἠθικαί καὶ ἱστορικαί, τ. 3, Ἰάσι 1844. (ΓΜ. 4025)
- 51 (76) Πέτρου Λαμπαδαρίου, Σύντομον δοξαστάριον, Βουκουρέστι 1820. (ΓΜ. 1281)
- 52 (76) Σωφρονίου ἐπισκόπου, Ἀκολουθία τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης, Κωνσταντινουπόλις 1811. (ΓΜ. 623)
- 53 (83) Μαξίμου Ἐπισκόπου, Βίοι Ἀγίων ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γλώττης, Βενετία 1685 (L. 592)
- 54 (84) Σ. Κονδοῦ, Καθολικὴ Ἱστορία, Παρίσιοι 1819. (ΓΜ. 1164)
- 55 (85) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, Αἱ θεῖαι καὶ ἱεραὶ Λειτουργίαι, Βενετία 1777. (L. 870)
- 56 (86) Ἀλεξ. Σούτσου, Ὁ περιπλανώμενος, Ἀθῆναι 1858. (ΓΜ. 7451)
- 57 (88) Ἰννοκεντίου, Ὁδηγὸς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, Ὁδησὸς 1843. (ΓΜ. 3854)
- 58 (90) Ἀρχιμανδρίτου Ἱππολύτου, Ἀπόστολος Βαρνάβας, Λευκωσία Κύπρου 1940
- 59 (94) Τυπικὴ διάταξις, Βενετία 1756. (L. 494)
- 60 (95) Παρθενίου Πελοποννησίου, Προσκηνητάριον τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, Βενετία 1765. (L. 628)
- 61(108) Ζαχαρίου Συναΐτου, Κανόν, Γαλάτσι 1861
- 62(112) Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως, Ἀδολεσχία Φιλόθεος, Ἱερουσαλήμ 1858. (ΓΜ. 7442)

- 63(113) Κωνσταντίνου Οικονόμου, *Τὰ σωζόμενα ἐκκλησιαστικά συγγράμματα*, Ἀθῆναι 1862. (ΓΜ. 9430)
- 64(114) *Ψαλμοὶ Δαβίδ*,
- 65(117) Ἰωάννου ἱερέως τοῦ Ἀβραμίου, *Ἱεροδιακονικόν*, Βενετία 1710
- 66(120) *Ἡ Καινὴ Διαθήκη*, Ἀλλη 1710. (L. 66)
- 67(122) Μάνου Ἀποστόλη, *Γνωμικὰ παλαιῶν τινων φιλοσόφων*, Λειψία 1732
- 68(124) *Ὡρολόγιον Μέγα*, Βενετία 1787. (L. 1212)
- 69(128) Ι. Π. Κοκκώνη, *Μαθήματα φυσικῆς*, Ἀθῆναι 1852
- 70(131) *Ἀκολουθία τοῦ Πάσχα*, 1780. (L.983)
- 71(132) Ἱερ. Ἀρσενίου, *Προσκηνητάριον τῶν ἱερῶν τόπων ὅπου ἐδρίσκονται εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερουσαλήμ*, Βενετία 1690 Ζαβ. σελ. 132)
- 72(134) *Ὀκτώηχος*, Βενετία 1789. (Λ-XII. 588)
- 73(135) Ἀθανασίου Ἱερομονάχου Βαρούλα τοῦ Κρητός, *Λόγοι ψυχοφελεῖς*, Βενετία 1721. (Λ-X. Πρ. 206)
- 74(136) *Ὡρολόγιον*, Βενετία 1792. (Λ-XI 95)
- 75(145) Καλλινίκου Πατριάρχου, *Διδασκαλία πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ διακόνους*, Βιέννη 1786. (L.1171)
- 76(147) Δανιὴλ μοναχοῦ, *Ἑρμηνεία εἰς τὸ τέταρτον τῆς τοῦ Θεοδώρου Γαζῆ Γραμματικῆς*, Βενετία 1785. (L. 1158)
- 77(154) *Ἀποστόλων πράξεις καὶ ἐπιστολαί*, Βενετία 1798
- 78(165) Κωνσταντίνου Καραϊωάννου, *Γραμματικῆς Θησαυρός*, Βούδα 1796. (Λ-XII 19)
- 79(166) Νικολάου Μαυροκορδάτου, *Θέατρον πολιτικόν*, Λειψία 1776 (L. 858)
- 80(170) Ξενοφώντας, *Τὰ σωζόμενα*, τ. 5, Λειψία 1804
- 81(182) Μιχαὴλ Χρηστίδου, *Ἐπιστολάριον*, Βουκουρέστιον 1837. (ΓΜ. 2794)
- 82(190) *Ὡρολόγιον Μέγα*, Βενετία 1806. (ΓΜ. 6636)
- 83(192) *Ὡρολόγιον Μέγα*, Βενετία 1800. (ΓΜ. 6594)
- 84(193) *Εὐχολόγιον*, Βενετία 1648. (L. 389)
- 85(195) *Ψαλτήριον Δαβίδ*, Λειψία 1761. (L. 573)
- 86(196) *Ὡρολόγιον Μέγα*, Βενετία 1787. (L. 1213)
- 87(199) *Νέον Ἀναστασιματάριον*, Βουκουρέστιον 1820. (ΓΜ. 1258)

- 88(200) Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου, *Εἰρημολόγιον*, Κωνσταντινούπολις 1825. (ΓΜ. 1494)
- 89(207) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, *Ἀρχιερατικόν*, Βενετία 1778. (L. 906)
- 90(208) *Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου*, Ἰάσι 1820. (ΓΜ. 1208)
- 91(213) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, *Αἱ θεῖαι λειτουργίαι*, Βενετία 1785. (L. 1149)
- 92(216) Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη, *Κυριακοδρομίον*, τ. 2, Ἰάσι 1816. (ΓΜ. 916)
- 93(218) *Εὐχολόγιον τό μέγα*, Βενετία 1755. (Λ-Χ Πρ. 70)
- 94(221) Φραγκίσκου Ἰωάννου Βερτούχ, (μετάφρ. Μ. καὶ Κ. Καπετανάκη) *Εἰκονολογία παιδική*, Βιέννη 1810. (ΓΜ. 582)
- 95(224) Συμεών, *Τὰ ἅπαντα*, Λειψία 1791. (Λ-ΧΙ32, 33)
- 96(231) Ἀλεξάνδρου Καγγελαρίου, *Παρακλητική*, Βενετία 1742. (L. 293)
- 97(232) Ἀλεξάνδρου Καγελλαρίου, *Ἀνθολόγιον τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ*, Βενετία 1742. (L. 287)
- 98(236) Νικοδήμου Ἀγιορείτου, *Συναξαριστὴς τῶν δώδεκα μηνῶν*, Βενετία 1819. (ΓΜ. 1195)
- 99(244) Τοῦ Θείου Βασιλείου, *Τὰ ἅπαντα*, Βασιλεία 1551.
- 100(245) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, *Ἀρχιερατικόν*, Βενετία 1779. (L. 946)
- 101(253) Λαον. Χαλκοκονδύλη, *Ἀπόδειξις ἱστοριῶν Δέκα*, Παρίσι 1650
- 102(255) Ἰω. Πατούσα, *Ἐγκυκλοπαιδεία φιλολογική*, τ. 4, Βενετία 1778. (L. 914)
- 103(262) Φιλίππου Βουτμάνου, *Γραμματικὴ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης*, Βιέννη 1812. (ΓΜ. 687)
- 104(264) Ἀναστασίου Μιχαήλ τοῦ ἐκ Φιλιππουπόλεως, *Νύκτα καὶ ἡμέρα Ρωσσίας*, Μόσχα 1796. (Λ-ΧΙΙ 28)
- 105(271) Γόλδσμιθ, *Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος*, τ. 2, Βιέννη 1807. (ΓΜ 452)
- 106(281) *Εἰρημολόγιον* Βενετία 1811. (ΓΜ. 10073)

- 107(282) Δανιήλ Μοναχοῦ, *Ἑρμηνεῖα εἰς τὸ τέταρτον τῆς τοῦ Θεοδώρας τοῦ Γαζῆ Γραμματικῆς*, Βενετία 1780. (L. 999)
- 108(284) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, *Οἱ περὶ ἱερωσύνης λόγοι*, Βενετία 1783. (L. 1116)
- 109(286) *Ψαλτήριον Δαβίδ*, Βενετία 1770
- 110(287) *Ψαλτήριον Δαβίδ*, Βενετία 1786
- 111(289) *Ψαλτήριον Δαβίδ*, Βενετία 1739
- 112(301) Πολυχρονίου Δημητρίου τοῦ Θρακῆς, *Ἱερὸν ἀπάνθισμα*, Λειψία 1775. (L. 834)
- 113(308) Κωνστ. Λασκάρεως, *Γραμματική*, Βενετία 1785. (L. 1155)
- 114(309) Θουκυδίδη, *Ὁ πελοποννησιακὸς πόλεμος*, Λειψία 1826
- 115(317) *Λεξικὸν* (στὴν παλαιὰ σλαβική, ἑλληνική καὶ λατινική), Μόσχα 1704. (H. 88)
- 116(328) *Νέος Θησαυρός*, Βενετία 1805. (ΓΜ. 324)
- 117(343) Πατριάρχου Νεκταρίου τοῦ Κρητός, *Ἐπιτομή τῆς ἱεροκοσμικῆς ἱστορίας*, Βενετία 1770. (L. 721)
- 118(345) Νικολάου Γκούστη, *Βίοι ἁγίων ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης*, 1645
- 119(346) *Ὠρολόγιον Μέγα*, Βενετία 1773
- 120(348) Θεοδώρου Ἀθανασίου, *Περὶ τῶν ἑλληνικῶν σχολῶν ἐν Ρουμανίᾳ*, Ἀθῆναι 1898.
- 121(354) *Εὐχολόγιον τὸ μέγα*, Βενετία 1777. (L. 881)
- 122(358) Ἰωάννου Φιλήμονος, *Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*, τ. 3, Ἀθῆναι 1859 - 1860. (ΓΜ. 7833, 8153)
- 123(369) Νικηφόρου Θεοτόκη, *Κυριακοδρόμιον*, τ. 2, Μόσχα 1796. (Λ-XII 21)
- 124(370) *Μηναῖον τοῦ Μαρτίου*, Βενετία 1625. (L. 139)
- 125(371) Γεωργίου Κωνσταντίνου, *Λεξικὸν τετραγλωσσον — ἑλληνικήν, ἀπλὴν ἑλληνικήν, λατινικήν καὶ ἰταλικήν*, Βενετία 1757. (L. 503)
- 126(372) Νικοδήμου Ἀγιορείτου, *Κῆπος Χαρίτων*, Βενετία 1819. (ΓΜ. 1166)
- 127(373) *Εὐχολόγιον τὸ μέγα*, Βενετία 1766. (L. 644)
- 128(377) Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, *Ὀμιλία τεσσαράκοντα καὶ μία*, Ἱερουσαλὴμ 1857. (ΓΜ. 7416)

(378-405) Μηνιαῖα διαφόρων μηνῶν καὶ ἐτῶν τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰ-
ώνα. Τοῦ 18ου εἶναι τὰ ἀκόλουθα :

- 129(394) *Μηναῖον τοῦ Σεπτεμβρίου*, Βενετία 1771. (Λ-Χ Πρ. 2,
468)
130(395) *Μηναῖον τοῦ Ὀκτωβρίου*, Βενετία 1771 (Η σελ. 325)
131(396) *Μηναῖον τοῦ Δεκεμβρίου*, Βενετία 1764. (Η. 145)
132(397) *Μηναῖον τοῦ Νοεμβρίου*, Βενετία 1769. (Λ-Χ Πρ. 220)
133(398) *Μηναῖον τοῦ Δεκεμβρίου*, Βενετία 1755. (L. 469)
134(399) *Μηναῖον τοῦ Ἰανουαρίου*, Βενετία 1768. (L. 684)
135(400) *Μηναῖον τοῦ Φεβρουαρίου*, Βενετία 1769
136(401) *Μηναῖον τοῦ Ἀπριλίου*, Βενετία 1770. (Λ-Χ Πρ. 116)
137(402) *Μηναῖον τοῦ Μαΐου*, Βενετία 1762. (L. 578)
138(403) *Μηναῖον τοῦ Ἰουνίου*, Βενετία 1770. (L. 728)
139(404) *Μηναῖον τοῦ Ἰουλίου*, Βενετία 1762. (Η. σελ. 325)
140(405) *Μηναῖον τοῦ Αὐγούστου*, Βενετία 1761. (Η. 136)

Γιάννης Καρᾶς.